

**"Natteravnene" –  
ét af Danmarks bedste og  
mest alsidige sociale koncepter**



**Formålet med Natteravnene er, dels at skabe lokal tryghed gennem en minimal forebyggende indsats, dels medvirke til øget livsglæde, trivsel og integration** blandt især udsatte børn og unge.

Det sker gennem ganske almindelige voksne – helt uafhængig af baggrund, som vælger at tage et frivilligt medansvar for udviklingen i deres lokalområde, og vise omsorg for de unge og socialt udsatte.

Det danske Natteravn-koncept er udviklet i Natteravnenes Landssekretariat op til 1998 på basis af næsten 30 års erfaringer fra Sverige og 15 år i Norge.

Det danske koncept bygger på, at et lille, professionelt drevet Landssekretariat, som oftest på opfordring, hjælper lokale ildsjæle i gang med det frivillige arbejde.

Idéen, de tilhørende gule jakker, t-shirts, materialer, hjemmeside, uddannelse, ulykkesforsikring, krisehjælp, bolcher, ID-kort m.v., bliver normalt stillet gratis til rådighed for foreningerne af Landssekretariatet.

Overordnet bliver Landssekretariatets og den landsdækkende indsats finansieret af socialt ansvarlige virksomheder, fonde og privatpersoner.

På samme måde tilstræber de enkelte lokalforeninger at få dækket deres budgetter på nogle tusinde få kr. årligt, gennem støtte fra det lokale erhvervsliv, i tillæg til de ydre rammer og fællesomkostninger, som Landssekretariatet finansielt står for.

De lokale foreningers budgetter dækker normalt udgifter til mobiltelefon, porto, transport og ophold i forbindelse med efteruddannelse, Årsmøder, Formandsmøder m.v. samt medlemspleje, idet kommunen eller andre normalt stiller gratis lokaler til rådighed for dem, hvor de kan opbevare de materialer, som Landssekretariatet forsyner dem med.

Siden marts 1998 og til ultimo august 06 er der etableret 185 lokalforeninger og "filialer" i Danmark, Færøerne og i Grønland. Det er ca. en ny forening hver 2-3 uge – og der er altid nye på vej.

Natteravnene er dermed én af moderne tiders hurtigst voksende folkebevægelser i Danmark.

Mere end 15.000 voksne er siden marts 1998 blevet uddannet som frivillige "Natteravn" af Landssekretariatet.

Det ligger i konceptet, at de frivillige kun er med et par gange i kvartalet, et år eller to, hvorfor foreningen løbende skal forny medlemsantallet, og derigennem sprede ansvarlighed og budskabet om at det er let, og ganske ufarligt at medvirke, så så mange som muligt får lejlighed til at deltage.

På nordisk plan har mere end 300.000 frivillige gået Natteravn.

Konceptets idé, aktiver, rettigheder og knowhow i Danmark tilhører en til lejligheden stiftet almennyttig fond, Fonden for Socialt Ansvar, der gennem Natteravnenes Landssekretariat varetager de landsdækkende opgaver på non-profit basis.

Se nærmere om den frivillige bestyrelse og Fonden på [www.socialtansvar.dk](http://www.socialtansvar.dk)

Samarbejde om forebyggende, trygheds skabende initiativer, samt medfinansiering af det landsdækkende arbejde er principielt tilgængeligt for alle socialt ansvarlige virksomheder, fonde, institutioner, foreninger, privatpersoner og myndigheder, der vil markere deres sociale engagement eller måske blot have et privat skattefradrag, samtidig med at de støtter en god sag.

Næsten uanset hvilken synsvinkel man anskuer konceptet fra, vil det trods sin enkelthed vise en usædvanlig alsidighed og styrke. Det berører følgende områder:

- A) Social ansvarlighed**
- B) Bredt samarbejde - mellem frivillige, virksomheder og offentlige myndigheder**
- C) Mangfoldighed og integration i bredest mulig forstand**
- D) Forebyggende effekt både på det sociale- og juridiske område**
- E) Lokalt engagement, hvor den enkelte kan gøre en forskel**
- F) Hurtig effekt uden nævneværdige omkostninger**
- G) Enkelt at "eksportere"**

**Konceptet kaldes i daglig tale for "Natteravnene".**

De frivillige Natteravne får gennem en informationsaften og tre følgende aftenkurser, som Landssekretariatet står for, indsigt i, hvordan de, med sund fornuft og som gode, ædru rolle-modeller kan supplere det tryghedsskabende forebyggende arbejde, som politi, SSP/kommunen, beboer-rådgivere og frivillige foreninger udfører på lokalt plan. Desuden lærer de, hvordan de især kan hjælpe udsatte børn og unge på mange måder, når de går deres ture, i hold på tre, i de karakteristiske gule jakker, på tider og steder, som de selv finder relevant på lokalt plan. Natteravnenes andet fokus er således voksen-kontakt til udsatte unge.

Effekten har erfaringsmæssigt primært været mere trygge og livsglade børn og unge, og naturligvis også mere trygge voksne og ældre borgere. Forhold som er guld værd, men som kan være svære at måle – og dog.

Af IfKA's konjunkturanalyse i 2000 fremgik det, at danskernes primære bekymring i 1999 var vold og utryghed. Det har ændret sig! Af MandagMorgen og TrygFondens "Trygheds-analyse" fra dec. 2004 fremgår det, at et af de væsentligste bidrag til forbedret lokal tryghed er "Natteravnene" og Natteravnene fremhæves også i Det Kriminalpræventive Råds og Københavns Universitets "Ringstedrapport".

Samtidig har de mange tusinde frivillige ved selvsyn kunne opleve, at de unge opfører sig meget bedre end deres rygte.

Mange børn og unge bruger Natteravnenes sunde fornuft som "lynafledere" i forbindelse med forskellige ungdomsproblemer.

Mere alvorlige sager bliver af de frivillige, henvist til professionel hjælp gennem SSP eller anonym rådgivning, på trods af, at mange unge formelt er trætte af deres forældre og især velmenende professionelle / pædagoger.

Siden starten i 1998 har Natteravnene hørt på kærestesorger, reddet folk fra at drukne, hjulpet selvmords-kandidater væk fra veje, togskiner og broer, hjulpet folk som er kommet til skade eller blot skal have hjælp til ét eller andet – ofte i forbindelse med beruselse, samt forebygget en masse potentielle volds-situationer og skabt en masse god integration.

Man har også kunne måle et mærkbart fald i anmeldelse af hærværk på op mod 50 % i flere politikredse. Mindsket gadevold m.m. har også været en positiv *sideeffekt* af Natteravnenes synlighed, hvilket pressen har fremhævet tusindvis af gange årligt, ofte på basis af erfaringer fra lokale Natteravne-formænd.

Men der er primært hjælp til udsatte børn og unge, der er Natteravnenes mission.

Nogle steder er det blevet "for kedeligt" for de mere eventyrlystne Natteravnne, fordi de unge netop udviser den adfærd, som var ønsket – men voksenkontakten vil der altid være brug for, da de unge er meget usikre og utrygge i teenager årene. Så der vil altid være brug for Natteravnne med hjertet på det rigtige sted!

Desuden har de frivillige bidraget til en mere ansvarlig holdning til rusmidler, spritkørsel og forebyggelse af mange andre lokale problemstillinger.

Hvis bare Natteravnenes åbenhed og gode råd har kunnet forebygge anbringelse af ét barn udenfor hjemmet, har samfundet sparet fra 20 – 250.000 kr. pr. måned. For slet ikke at tale om de mest kriminelle, der i en alder af 25 år ofte har kostet samfundet over 16 mio. kr. i meromkostninger, i forhold til velfungerende unge. Eller hvis indsatsen blot har kunnet forebygge én spritkørsel og relaterede skader, eller reddet ét ungt menneske fra selvmord, er indsatsen uvurderlig – og det sker "desværre" jævnligt.

Hvis bare 150 af de mange lokalforeninger er på gaden 1-2 gange om ugen med ét hold på tre frivillige, i gennemsnit 4 timer i 50 uger, svarer det på årsbasis til 135.000 timer, eller en samfundsværdi på ca. 15.000.000 kr. ved en timeløn på kun 110 kr./timen.

De mere etablerede Natteravnne-foreninger er også base for andre lokale samarbejdsprojekter bl.a. netcafé, væresteder, sodavands-disco samt "ansvarligheds-træning" for forældre, med fokus på at nedbringe misbrug samt øge debutalderen for alkohol og skabe trygge, festlige rammer bl.a. om blå mandag, byfester, idrætsstævner, hjemkørsel, bedre integration og støtte til udsatte grupper.

Gennem Natteravnenes Landssekretariat og på landsmøder bliver de løbende opdateret med gode idéer.

Landssekretariatet står bl.a. også for supplerende træning (praktisk kriseløsning, regnskabsføring, bestyrelsesarbejde, personlig fremstillings teknik m.v.), landsdækkende erfarings-udveksling og er hotel for foreningernes hjemmesider samt forhandling af landsdækkende og nordiske samarbejdsaftaler.

#### **Ad A) Social ansvarlighed**

Projektet bygger på,

- at børn og unge har brug for omsorg, rammer og synlig ansvarlighed i deres opvækst
- at det ikke er "samfundets skyld", når det går galt for børn og unge
- at den professionelle offentlige forebyggende indsats kan suppleres med frivillig indsats
- at alle principielt kan være med til at gøre en forskel
- at forældre og andre voksne med socialt overskud, bør fremstå for de unge som gode lokale rollemodeller og tage medansvar for udviklingen ved at tage en tørn i en periode
- at børn og unge selv har et ansvar for deres adfærd
- at den danske foreningsstruktur er en glimrende ramme for et projekt af denne art
- at stadig flere virksomheder tager og viser et socialt ansvar – også udenfor arbejdstid ved at støtte Natteravnene på mange spændende måder

#### **AD B) Bredt samarbejde (frivillige – offentlige – virksomheder)**

Projektet er et skoleeksempel på hvorledes et sekretariat i en almennyttig fond, kan drive et koncept, som i frivilligt samarbejde med flere offentlige myndigheder (byråd, politi, SSP-udvalg samt kommunale- og amtslige rusmiddel-konsulenter) samt 1. hjælps instruktører fra Falck m.fl., kan uddanne almindelige frivillige voksne i forebyggende arbejde, med alsidig støtte fra socialt ansvarlige virksomheder, fonde, private og foreninger, støttet af en meget omfattende og positiv presse. Og hvor især det lokale erhvervsliv sikrer de mange lokale foreningers løbende drift.

Projektet tager afsæt i, at mange ansvarlige voksne gerne vil gøre en indsats, for på frivillig basis, at være med til at øge den lokale tryghed, især for børn og unge, når de

færdes udenfor hjemmets vægge – også på "umage" tidspunkter, hvor det offentlige rum næsten har været overladt til de unge selv i årevis. Men hvor der nu er flere Natteravnne på gaden end nærpolti – især fredag og lørdag nat.

De frivillige voksne har bl.a. manglet en simpel model, som dels har gjort det

- let at etablere
- let at organisere
- let at deltage også i kortere perioder
- let at skabe effekt, uden sociale- eller politimæssige beføjelser,
- let at tilpasse til mange forskelligartede lokale problemstillinger
- "legalt", især overfor egne børn og unge
- "legalt" i relation til uformelt samarbejde med offentlige myndigheder
- synligt, at der er tale om hjælp til, og ikke opsyn med de unge
- let at "kvalitets-sikre" deltagernes motiver og adfærd
- let at drive / finansiere
- let at få positiv opmærksomhed gennem konstruktiv dialog med pressen
- let at skabe nye personlige netværk
- let at udbygge med andre initiativer for børn og unge

Myndighederne har bl.a. manglet en model som har

- flyttet fokus fra symptom-bearbejdning til forebyggelse
- haft borgernes frivillige opbakning
- ikke har medført øgede omkostninger eller indsats, men har
- kunne begrænse offentlige udgifter forbundet med hærværk, vold, misbrug m.v.
- kunne skabe hurtige-, uforpligtende- og synlige resultater
- kunne medvirke til at skabe øget lokal tryghed – fysisk og psykisk
- kunne supplere den forebyggende indsats i den offentlige sektor
- kunne sikre at Natteravnene ikke fremstår som private vagtværn eller lignende
- kunne begrænse visse udgifter til private vagtværn og syge/sundhedsvæsen
- kunne sikre et godt samarbejde med SSP og gadeplansmedarbejdere
- kunne sikre en ensartet opbygning og indsats / adfærd overalt i landet
- kunne forsvare samarbejde med private virksomheder og -foreninger

De private virksomheder har bl.a. manglet en model hvor de har

- kunne profilere sig som socialt ansvarlige, både overfor deres medarbejdere, kunder markedet / pressen og offentlige myndigheder
- kunne støtte frivillige initiativer på en relevant, uforpligtende og forsvarlige måde, enten med kontanter eller naturalier indenfor deres kompetence område eller ved at opfordre deres medarbejdere eller kunder til at blive frivillige
- kunne sikre deres interesser yderligere mod natlige overgreb
- kunne lave tiltag, hvor medarbejderne udfører en social opgave med støtte fra deres egen virksomhed, og hvor virksomhedens og medarbejdernes værdisæt er ens.
- kunne øge deres omsætning samt tiltrække og fastholde ansvarlige medarbejdere ved at markere sig som socialt ansvarlige

De frivillige foreninger har bl.a. manglet en model hvor de har

- kunne støtte, medvirke / netværke og profilere sig bl.a. for at kunne skaffe nye medlemmer og midler og / eller gennemføre flere lokale projekter sammen.

### **Ad C) Mangfoldighed og integration:**

Projektet har fra første færd appelleret til aktive borgere med sund fornuft og ansvarlighed. Natteravnene er forældrenes forlængede arm ud i det offentlige rum, hvor de frivillige alene er til stede som medmennesker og samtidig afspejler det omkringliggende samfund, helt uafhængig af:

- alder                      Natteravnene er i dag fra 20 til 88 år.  
De fleste er forældre med teenagere. En anden stor gruppe er pensionister

Mange er enlige forældre eller bedsteforældre, som også søger netværk.

Den seneste udvikling går i retning af, at ældre-foreninger indgår samarbejde med Natteravnene. Dels for at gå ture i dagtimerne på hverdage for at få motion, dels for at skabe integration mellem generationerne.

Der bliver også generelt fokuseret meget på Natteravnenes vandringer som sund motion, som forebyggelse af livsstilssygdomme samtidig med at man udfylder en vigtig lokal social opgave.

- køn Natteravnene er ligeligt fordelt på mænd og kvinder, og holdene på tre er normalt planlagt således, at der mindst er én kvinde på holdet.
- uddannelse Natteravnene rummer alt fra arbejdsløse ufaglærte arbejdsløse til højt specialiserede akademikere, offentligt som privat ansat.
- politik Natteravnene arbejder upolitisk, men rummer medlemmer af enhver politisk observans. Flere er politisk aktive - på alle niveauer i samfundet.
- religion Natteravnene har ikke noget religiøst budskab, og rummer således både ateister og de fleste trosretninger
- sprog Natteravnene taler dansk. Men medlemmer med anden etnisk baggrund end dansk udgør et stadig stigende antal, med hovedvægt på arabisk og tyrkisk. I enkelte foreninger er mere end 90 % af anden etnisk oprindelse end dansk.  
De vigtigste informationsmaterialer er udarbejdet på flere sprog, bl.a. for at kunne informere tilflyttere om initiativet, så både børn og voksne kender Natteravnenes formål - og de voksne kan deltage og blive integreret i et nyt personligt netværk.
- arbejdsevne Natteravnene rummer medlemmer med handicap og nedsat arbejdsevne, som tilpasser deres indsats efter deres fysiske- og psykiske forudsætninger.  
  
Flere arbejdsløse og borgere på invalide- eller førtidspension har således fundet nyt indhold i deres tilværelse gennem denne humanistiske indsats.
- tid Natteravnene kan deltage i det omfang de har lyst og deres fritid tillader det.  
Normalt deltager folk i vandringer 1-2 gange i kvartalet, i et år eller tre. Det er således ingen kvalitet i sig selv, at gå mange ture, men at få flest mulige til at gå enkelte gange.
- andet Natteravnene har også formået at integrere medlemmer, som har haft en uheldig fortid, og derfor ofte mangler lokalt netværk.  
Det er misbrugere, psykisk syge og tidligere småkriminelle, der medvirker administrativt, men aldrig går i de gule jakker.

Politi og kommunalt opsøgende medarbejdere, kan ligeledes indgå i det administrative arbejde, men aldrig gå i de gule jakker, da de er forpligtet til at gribe ind samt rapportere hændelser de observerer, i modsætning til Natteravnene.

Folk med ry for vold eller overgreb på børn vil hverken kunne indgå som aktive eller passive medlemmer.

**Ad D) Forebyggende effekt.**

Den forebyggende indsats retter sig både mod de "situationer" som Natteravnene gennem deres synlighed er med til at afværge (almindelig utryghed, hærværk, graffiti, slagsmål, gadevold, voldtægt, røveri, indbrud, brandstiftelse, spritkørsel o.s.v.) og de "skæbner", som de er med til at identificere og bearbejde, gennem deres hjælp til og dialog med – ofte berusede eller mishandlede eller på anden måde udsatte børn og unge i det offentlige rum.

Allerede fra den første omtale af, at Natteravnene kommer til nye byer eller boligområder har man kunne opleve en ændret adfærd blandt børn og unge og småkriminelle elementer, med mere livsglæde og øget tryghed for alle til følge.

Bedringen holder sig normalt på det lavere niveau. Dog ser vi stigninger på nogle områder, fordi folk igen tør anmelde, hvad de har været udsat for. Dette blev tidligere forbigået i tavshed.

Naturligvis er der tale om et bredt samarbejde af forebyggende karakter, men i flere politikredse har man ikke været sene til at give de frivillige Natteravne den ros, der også skal være med til at stimulere indsatsen.

Konkrete målinger har som omtalt, vist fald i anmeldelser af hærværk og vold på op til 50 %.

Den øgede livsglæde og tryghed blandt unge og ældre, kan naturligvis ikke gøres op i penge. Og det kan forebyggelse af spritkørsel og tilsvarende situationer heller ikke.

Men som eksempel, faldt udgifterne på hærværkskontoen i et boligområde i København fra over 700.000 kr. om året til under 300.000 kr. det første år, og der har årligt været million-besparelser på hærværk på offentlige anlæg, vejskilte m.v. rundt om i landet.

Mange borgere og erhvervsdrivende har tilsvarende haft mindre kontakt med deres skadeforsikringselskaber på grund af Natteravnenes forebyggende tilstedeværelse.

**Ad E) Lokalt engagement.**

Et grundlæggende element i projektets succes har været det lokale engagement og samarbejde mellem en flersidig af interesser – frivillige, private erhvervsdrivende, forlystelses steder, politi og kommunale myndigheder og institutioner, med positiv opbakning fra den lokale presse.

Det er åbenbart for os, der har fulgt etableringen af samtlige foreninger, at succesen er størst i de områder, hvor man også har et velfungerende SSP-samarbejde.

Det er uendelig vigtigt, gennem egen erfaring, at få skabt ambassadører med det synspunkt, at det nytter noget, og at den enkelte kan gøre en forskel.

Dette være sig, for med egne øjne at se, hvor gode og trygge forholdene faktisk ofte er, i forhold til folks fordomme, og bibeholde det gode lokalmiljø. Eller om det er voldsomme eller uvante oplevelser, der har udløst interessen, og hvor interessenternes fælles indsats relativt hurtigt får ændret på de uheldige forhold (børnebander, dummebøder, knallert race, problemer med debutalder i byen, rusmidler o.lign.).

Det er også interessant – om end beklageligt, at bemærke, at konceptet i meget langsommere takt bliver en del af hverdagen i storbyerne i forhold til lokalområder, hvor man har tradition for at samarbejde og tage større ansvar for sin egen situation.

**Ad F) Hurtig effekt uden nævneværdige omkostninger.**

Som omtalt under pkt. D kommer den spontane effekt allerede i forbindelse med at områdets voksne – og unge, bliver opmærksomme på projektet. Ansvarlighed smitter.

Men naturligvis skal børn og unge med dybere personlige problemer – og anden etnisk oprindelse, først vænne sig til Natteravnens rolle og etik, før de indleder en dialog, og

dermed kan få den omsorg eller hjælp, de måtte have behov for – ofte gennem SSP-systemet.

Dermed tages mange problemer i opløbet, hvor hjælpen er økonomisk overkommelig, virkningen større og de personlige og samfundsmæssige konsekvenser mindre.

Natteravne-konceptet er tilrettelagt således, at der kun er begrænset behov for driftsmidler på lokalt plan.

Landssekretariatet udlåner således Natteravnejakkerne til foreningerne, og giver dem normalt t-shirts, bolcher og andet startmateriale gratis, hvorefter de løbende hjælper med materialer til foreningerne.

Derudover ligger foreningerne selv stor energi og ære i, at udveksle erfaringer og søge økonomisk støtte eller hjælp i form af naturalier, som mobiltelefoner eller en kop kaffe, fra områdets lokale erhvervsdrivende eller foreninger/organisationer, og kun i nødstilfælde trække på kommunale midler til frivilligt socialt arbejde.

Mange lokalforeninger er kåret som fondes-, logers-, boligforenings-, lokalområders eller hele kommuners bedste sociale-, forebyggende- eller integrerende initiativ med tilhørende hæder.

Medio 2003 overgik Natteravnens Landssekretariat til at være en non-profit organisation under Fonden for Socialt Ansvar. Fonden blev endelig godkendt 27. august 2003.

Gennem Fonden kan alle bidrage til finansiering af projektet på landsplan – oven i købet fradragsberettiget efter gældende regler for almennyttige fonde.

#### **Ad G) Enkelt at "eksportere"**

Den grundliggende idé er et mere end 30 år gammelt svensk forældreinitiativ, der er blevet sat i system. I 1992 blev det "eksporteret" til Norge. Arbejdet drives i dag fra mere end 900 frivillige lokalforeninger i disse lande.

For at sikre kontinuitet, erfarings- og konceptudvikling har man i Danmark valgt en model med et lille professionelt Landssekretariat med ansat personale, der bl.a. har medført en stor ensartethed i konceptets anvendelse samt et konstruktivt samarbejde med offentlige myndigheder, virksomheder og andre frivillige foreninger samt en hurtig vækst.

Denne model forsøger man nu også at indføre i de andre nordiske lande, baseret på finansiering fra socialt ansvarlige virksomheder, fonde og privatpersoner.

Der foregår også på anden måde erfaringsudveksling mellem de nordiske lande. Der er således i 2003 etableret et Nordisk Fællesråd.

Lande som Kina, Sydafrika, Estland, Letland, Island og Holland har enten haft delegationer i Landssekretariatet eller på anden måde vist interesse for at trække på konceptet.

Der er således etableret Natteravneforeninger i Letland og Nordtyskland. En del materialer findes således på andre sprog end dansk.

Alle interesserede kan søge relevant information om start og drift af nye foreninger på Natteravnens hjemmeside på Internettet – [www.natteravnene.dk](http://www.natteravnene.dk) og fysisk trække på Landssekretariatets medarbejdere – dag og aften og få gratis materialer til informationsmøder og træning af nye frivillige.

For yderligere information, eller møde: (+45) 70 12 12 99 eller [info@natteravnene.dk](mailto:info@natteravnene.dk)  
[www.natteravnene.dk](http://www.natteravnene.dk)

Venlig hilsen, Erik Thorsted, sekretariatschef